

یادداشت‌های آدم زیادی

ایوان تورگنیف

ترجمه بابک شهاب

انتشارات وال

انتشارات وایل

تهران، کد پستی: ۱۷۱۵۶۶۲۶۹۳
تلفن دفتر انتشارات و مرکز پخش: ۰۲۱۳۳۳۱۵۰۳۸
www.whale-pub.com

عنوان اصلی

Ivan Turgenev, Дневник лишнего человека (Dnevnik lishnego cheloveka)
Otechestvennye Zapiski, 1850

ادداشت‌های آدم زیادی

ایوان تورگنیف

(روسی)، بابک شهاب

براسته تحریه وال

مجموعه ادبیات دبیر مجموعه: احمد جاوید

مدیر هنری: محمد باقر جاوید - مترجم: استاد دیو جاوید

ناشر: انتشارات وال

چاپ اول تا سوم: ۱۴۰۳، چو ۱۴۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۰۱۵۲-۲-۳

تورگنیف، ایوان، ۱۸۱۸-۱۸۸۳ شهاب، بابک، ۱۳۵۲ - مترجم

موضوع: داستان‌های روسی، قرن ۱۹ م، مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص.

رده بندی کنگره: PG۳۳۳۵/۷۳۳۱ رده بندی دیویی: ۸۹۱/۷۳۳

شماره کتاب شناسی ملی: ۹۴۳۵۸۵۲

© تمام حقوق این اثر برای انتشارات وال محفوظ است. هرگونه استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

یادداشت مترجم

ایوان سرگیویچ تورگنیف^۱، نرونده، شاعر، نمایشنامه‌نویس، منتقد و مترجم رئالیست روس، در ۲۸ اکتبر ۱۸۱۸ در آریل^۲ روسیه زاده شد. تورگنیف در مقام یکی از ادیبان کلاسیک روسیه، سهم چشمگیری در توسعه ادبیات این کشور در نیمه دوم سده نوزدهم داشت. او عضو آکادمی انجمن علمی علوم روسیه در حوزه زبان روسی و دارنده دکتری افتخاری دانشگاه آکسفورد نیز بود.

دستگاه هنری ابداعی تورگنیف، تأثیر بسزایی در تعالی شعر روس داشت و بر رمان‌نویسی اروپای غربی نیز در نیمه دوم سده نوزدهم تأثیرگذار بود. تورگنیف نخستین

1. Ivan Sergeyevich Turgenev

2. Oryol

یادداشت‌های آدم زیادی

نویسنده‌ای بود که در ادبیات روسیه، به بررسی شخصیت "انسان مدرن" سال‌های شصت سده نوزدهم و ویژگی‌های اخلاقی و روانی او پرداخت. او مبلغ ادبیات و هنرهای نمایشی روسیه در غرب نیز بود و واژه "نیهیلیسم" در ادب روسی، نخستین بار از دل آثار او سر برآورد.

طالعه آثار تورگنیف در قالب برنامه تحصیلی مدارس روسیه اجباری است. از مشهورترین آثار او در این بخش می‌توان به مجموعه یادداشت‌های یک شکارچی^۱ (۱۸۵۲)، داستان "رم" (۱۸۵۴)، آسیا^۲ (۱۸۵۸) و رمان‌های آشیانه اشraf^۳ (۱۸۵۹) و پسران و پسران^۴ (۱۸۶۲) اشاره کرد.

"آدم زیادی" در آثار تورگنیف

به رغم اینکه "آدم زیادی" پس از تورگنیف، در آثار گزربایدوف^۵، پوشکین^۶ و لرمانتوف^۷ نیز تصویر شده بود،

1. *A Sportsman's Sketches (Zapiski ohotnika)*

2. "Mumu"

3. *Asya*

4. *Home of the Gentry (Dvoryanskoye gnezdo)*

5. *Fathers and Sons (Ottsy i deti)*

6. Alexander Griboyedov (۱۷۹۵-۱۸۲۹) نویسنده و دیپلمات روس. (و.ف.)

7. Alexander Pushkin (1799-1837)

8. Mikhail Lermontov (۱۸۱۲-۱۸۴۱) نویسنده روس و از نویسندگان مشهور

مکتب رومانسیسم. (و.ف.)

تورگنیف در وضوح بخشیدن به چهره این شخصیت ادبی جایگاه ویژه‌ای دارد. اصطلاح "آدم زیادی"، پس از انتشار داستان تورگنیف در ۱۸۵۰، زیر عنوان یادداشت‌های آدم زیادی^۱ رواج یافت. آنچه "آدم‌های زیادی" را از دیگران متمایز می‌کرد، قدرت اندیشه و توأمان، سستی، بحران‌های روحی، بدبینی نسبت به دنیای پیرامون و نیز ناسازگاری در کلام و رفتار چنین آدم‌هایی بود. تورگنیف با خلق چو لاتیژین در یادداشت‌های آدم زیادی، رودین در داستان رودین (۱۸۵۶)، لاورتسکی^۲ در آشیانه اشraf و نژدانف^۳ در خاک بکر^۴ (۱۸۷۰) تصویر کاملی از این شخصیت ارائه داد. او در اسب، کازا، پاسینکف^۵ (۱۸۵۵) و مکاتبه^۶ (۱۸۴۴-۱۸۵۴) نیز به این چهره پرداخته است.

قهرمان اصلی داستان یادداشت‌ها، آدم زیادی می‌کوشد همه احساسات خود را موشکافی کند. او حتی نامحسوس‌ترین طیف روان خود را نیز فرو نمی‌گذارد. آدم زیادی مانند هملت شکسپیر، از غیرطبیعی بودن افکار

1. *The Diary of a Superfluous Man (Dnevnik lishnego cheloveka)*

2. *Rudin*

3. *Lavretsky*

4. *Nezhdanov*

5. *Virgin Soil (Nov)*

6. *Yakov Pasyonkov*

7. *Correspondence (Perepiska)*

یادداشت‌های آدم زیادی

و سستی اراده‌اش آگاه است. او از تحلیل جان‌کاه درونش لذتی غیرطبیعی می‌برد. زنان توانمند و متعالی آثار تورگنیف این چهره‌های نومید و بدگمان را به سایه می‌رانند و تلویحاً به سخره می‌گیرند.

ادیبان هم‌روزگارِ تورگنیف، آثار او را بسیار ارزشمند می‌انستند و آنها بسیار ستوده‌اند. بلینسکی^۱، منتقد ادبی روس، به توانایی نویسنده در به تصویر کشیدن طبیعت روسیه اشاره کرده است. گوگل^۲، او را برجسته‌ترین نویسنده عصر می‌داند. دابرایوف^۳ نوشته که کافی است تورگنیف در داستان‌ش به معمور یا جنبه جدیدی از روابط اجتماعی اشاره کند یا بلافاصله در ذن افشار تحصیل کرده جامعه نمود یابد و به دغدغه همگانی مبدل شود. به گفته سالتیکف-شدرین^۴، فعالیت ادبی تورگنیف برای جامعه اهمیتی برابر فعالیت نکراسف، بلینسکی و دابرایوف داشت. ونگرف^۵ گفته است که تورگنیف چنان واقع‌گرایانه می‌نوشت که در آثارش تشخیص مرز تخیل و واقعیت

1. Vissarion Belinsky (1811-1848) 2. Nikolai Gogol (1809-1852)

۳. Nikolay Dobrolyubov (۱۸۳۶-۱۸۶۱)؛ شاعر و منتقد ادبی و روزنامه‌نگار روس. (و.ف.)

۴. Mikhail Saltykov-Shchedrin (۱۸۲۶-۱۸۸۹) نویسنده روس. (و.ف.)

۵. Nikolay Nekrasov (۱۸۲۱-۱۸۷۸) نویسنده روس. (و.ف.)

۶. Semyon Vengerov (۱۸۵۵-۱۹۲۰) منتقد ادبی روس. (مترجم)

بسیار دشوار است. لِف تالستوی^۱ در نامه‌ای به پِپین^۲ نوشت: «تورگنیف انسان بسیار خوبی است (خیلی عمیق نیست، بسیار ضعیف است، اما مهربان و خوب است) و همیشه آنچه را که در ذهن دارد و احساس می‌کند، بر زبان می‌راند.»

رمان‌های تورگنیف را نه تنها می‌خواندند، که از قهرمانان آثارش در زندگی عادی تقلید می‌کردند. در هر اثر او قهرمانی تصویر شده که بزرگ ظرایف زندگی و باورهای خود نویسنده است.

تورگنیف در میان ادیبان و نویسندگان غربی نیز نویسنده‌ای پرآوازه بود. در سال‌های ۱۸۵۰ آثار او به آلمانی ترجمه شد و در سال‌های ۱۸۷۰ تا ۱۸۸۰ محبوب‌ترین و پرخواننده‌ترین نویسنده روس در آلمان بود. منتقدان آلمانی او را یکی از بزرگ‌ترین نویسندگان معاصر می‌دانستند. بودنیشت^۳ که مترجم بسیاری از آثار تورگنیف است، آثار او را هم‌تراز آثار بهترین نویسندگان انگلستان، آلمان و فرانسه می‌شمرد. کنسول امپراتوری آلمان، شلودویگ هوهنلوئه^۴ (۱۸۹۴-۱۹۰۰) که تورگنیف را مناسب‌ترین نماینده نخست‌وزیری

1. Lev Tolstoy (1828-1910)

2. Pippin

3. Friedrich von Bodenstedt (1819-1892)

4. Chlodwig Hohenlohe (1819-1901)

یادداشت‌های آدم زیادی

روسیه می‌دانست، روزی دربارهٔ او چنین گفت: «من امروز، با داناترین فرد روسیه ملاقات کردم.»

در فرانسه از یادداشت‌های یک شکارچی استقبال گرمی شد. گی دو موپاسان^۱، تورگنیف را «انسانی بزرگ» و «نویسنده‌ای فوق‌العاده» نامید و ژرژ ساند^۲، به تورگنیف نوشت: «استاد! ما همه باید در مکتب شما، درس بیاموزیم.» تورگنیف به میانجی یادداشت‌های یک شکارچی، آشیانهٔ اشرف خاک بکر، در محافل ادبی انگلستان نیز بسیار شناخته شده بود.

خوانندهٔ غریب، شیفتهٔ پاکی عشق شخصیت زن روسی (یلنا ستاخووا)^۳، تمویذ مکررات ستیزه‌جو (بازارف)^۴ شده بود. تورگنیف توانست جوامع غربی، چهرهٔ واقعی روسیه را بنمایاند و آنها را با کشاورزان، انقلابیون و روشنفکران و نیز سنت‌های عظیم رئالیسم روس آشنا کند.

تورگنیف سرانجام در ۲۲ اوت ۱۸۸۱، در شصت و پنج سالگی در بوژیوال^۵ دیده بر جهان فرو بست. جنازهٔ او را با

1. Guy de Maupassant (1850-1893) 2. George Sand (1804-1876)

۳. Yelena Nikolayevna Stakhova؛ شخصیت اصلی و زن جوان رمان در آستانهٔ

فردا (On the Eve (Nakanune, 1860)). (و.ف.)

۴. Bazárov؛ از شخصیت‌های پدران و پسران. (و.ف.)

۵. Bougival؛ حومهٔ پاریس و در ساحل رود سن. (و.ف.)

احترام به زادگاهش، پتربورگ، انتقال دادند و او در برگی از تاریخ این شهر، جاودانه شد.

بابک شهاب

بهار ۱۴۰۳

www.ketab.ir